



Forsidefoto: Pindsbroen

Blåt kort



Ture omkring Skuderløse



Tuerne, Gammellung og Stoksbjerg





Blå tur  9,3 km

Rød tur  7,2 km

1. **Pindsobro Vandværk.** Her oppumpes knap 1 mill. m³ vand årligt, hvoraf langt hovedparten ledes til Næstved by. Værket er opført i 1958.
2. Susåen passerer over **Pindsobroen**. I et regulativ fra 1884 kaldes den Piggebro – formentlig på grund af de to pigge, der sidder i toppen af brokonstruktionen. Senere har man imidlertid omdøbt den til Pindsobro.
3. I skoven (Nygårdsvænge) ligger en opstemmet karpedam: Skelbæksøen, og her drejes til højre. Kort efter passerer et hus, som kaldes **Kongehuset**.
4. Inden skovvejen ender ved Vartovhus passerer et lille vandløb: Svenskebækken. Her fandtes tidligere **Stoks Vandmølle**, hvis oprindelse fortæller sig langt tilbage i Middelalderen, og som blev nedlagt i første halvdel af 1700-tallet.
5. Huset i skovbrynet er **Vartovhus** – huset lå tidligere inde i skoven. Vartov betyder „vogte“, og her boede førhen opsynsmanden for kreaturerne på græsgangene i den omgivende skov og mose. På bakken er en storslået udsigt mod vest: Porsmosen og Holmegårds Mose. Skorstenen til Holmegårds Glasværk ses i det fjerne.
6. **Jernbanen** mellem Næstved og Haslev blev her sprængt i luften af frihedskæmpere i april 1945 for at afbryde tyskernes forsyningslinje. Her ligger i øvrigt den gamle holdeplads, hvor meget af skovens træ blev læsset på jernbanen.
7. **Stoksbjerg Bro** går over Susåen, og på markerne til venstre blev der i første halvdel af 70'erne foretaget en række udgravninger af Nationalmuseet og forskellige amatørarkæologer. Man fandt nogle bopladser, som hører til en af de tidligste kulturer, der er fundet spor af i Danmark, nemlig Bromme-kulturen i ældre stenalder. For mere end 10.000 år siden, da isen havde trukket sig mod nord, levede her et jæger- og samlerfolk, og man skal forestille sig hele det nuværende moseområde mod vest dengang var en stor sø,

og at bopladsen lå tæt ved bredden af denne. Her levede rensdyr, elg, bæver, ulv, bjørn og jærv.

8. Vejen skærer sig her igennem en skovklædt bakke, som kaldes **Stoksbjerg**. Den består af smeltevandssand, der under den sidste istid er aflejret i en issø og geologisk betegnes dannelsen som en sjældenhed i Danmark, og Stoksbjerg blev fredet i 1952, – især fordi der dengang blev gravet meget sand ud af bakken. Følger man stien langs bakkekanten nogle få hundrede meter, når man et meget benyttet udsigtspunkt, idet der her er en fin udsigt mange kilometer ud over ubebyggede enge og moseområder – bl.a. Porsmose og længere væk Holmegårds Mose. På bakken ses her stadigvæk lidt lyng og nogle få enebærbuske.
9. Området her kaldes „**Indelukket**“ og oppe mod nordvest ses Skuderløse by med den karakteristiske høje skorsten på fabrikken Brdr. Christensens Haner. I 1800-tallet lå oppe i byen omkring 20 gårde, og al jorden mellem byen og Indelukket henlå som en fælles græsgang for gårdenes får og heste, indhegnet af risgærder. Fra omkring 1850 blev større lodder dog udstykket som „parceller“ og et antal små „huslodder“. Mange af disse parcellister og husmænd måtte supplere indtægterne fra jorddyrkingen med bl.a. tørveskæring på Holmegård Glasværks mose.



10. Fra **Skuderløse Enghave** ses ud over et udstrakt moseområde, som Susåen gennemløber: mod syd Porsmosen og mod vest Holmegårds Mose, og vi kan se Glasværkets karakteristiske skorsten i Fensmark. Området er udpeget til fuglebeskyttelsesområde, bl.a. fordi et meget store antal svaner, gæs og ænder raster her i vintertiden. Her kan også ses rovfugle som tårnfalke, musvåger og rørhøge, og hvis man er heldig også mosehornugler om sommeren.
11. Efter vi har passeret Rødebrovej kommer vi ind i **Tuerne**. Tidligere var dette et engareal, hvor gårdene i Skuderløse hver havde et par tønder land, der mest blev brugt til græsning for ungkreaturerne. I dag er det vokset i krat-skov, og herimellem findes kær og engområder. Kær med bl.a. forskellige stargræsser og gul iris. På engene er der bl.a. eng-nellikerod, trævlekrone og kødfarvet gøgeurt. I forsommeren kan nattergalen høres.
12. Vi passerer Broksøvej og bevæger os ned mod **Gammellung**. Her havde gårdene et antal små parter, og området blev indtil et stykke op i 1900-tallet brugt til tørveskæring og længere mod vest ud mod Susåen til høslæt. Ligesom i Tuerne er Gammellung efterhånden blevet til skov, men på grund af den kalkrige undergrund er der områder med rigkær, hvor der er hjertegræs, vild hør, hvas avneknippe og en række stargræsser.
13. I Svalebæk lå tidligere **Andelsmejeriet**, som blev bygget i 1888. I dag anvendes bygningerne til produktion af medicinalvarer. I byen ligger også en af kommunens skoler, Svalebækskolen med børn fra børnehaveklasse til 7. klasse. Den blev bygget i 1956.
14. Ind til højre fra Svalebækvej ses en lille landingsplads for privatfly. Den tilhører fabrikken – **Brdr. Christensens Haner**, som kommer længere fremme i Skuderløse Bys udkant. Den blev bygget i 1942, og oprindeligt var det en briketfabrik på basis af råvarer fra de omliggende moser. Senere blev her produceret knallerter, og i dag er det haner og ventiler til industribrug.